

Kulturális különbségek a sokszínűség dimenziójában

Pedagógusok, óvodapedagógus-jelöltek, óvodapedagógusok számára

JASKÓNÉ GÁCSI MÁRIA

maria.gjasi@gmail.com

Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Tanárképző Intézet, Miskolc

Kulcsszavak: *előítélet, individuum, kulturális alázat, sztereotípiák, szubkultúra*

Írásom tárgya egy pedagógusoknak és pedagógusjelölteknek szánt tananyagmodul bemutatása. A tananyag közvetlen célja a sokszínű, különböző kultúrák ütköztetése, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének támogatása, továbbá az interkulturalitás, sztereotípiák tudatosítása, előítélet-mentes pedagógia megvalósítása. A pedagógiának sarkalatos pontja a kulturális különbségek kezelése. Minden gyermek valamilyen családból érkezik egy adott nevelési intézménybe, és magukkal visznek kulturális sablonokat, előítéleteket, szokásokat. Ez a sokszínűség kihívást jelent a pedagógusok számára; sok esetben nincs elég információjuk, nem tudnak döntéseket hozni, nem képesek kezelni előítéleteiket, sztereotípiáikat.

MODULLEÍRÁS

Ajánlott kurzus, tematikai egység	Szakmai képességfejlesztés; Óvodapedagógia; Integrált, inkluzív nevelés; Reformpedagógiai ismeretek
Ajánlott időkeret	2×45 perc
A modul közvetlen célja	Sokszínű, különböző kultúrák ütköztetése. A hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének támogatása az óvodában. Interkulturalitás, sztereotípiák tudatosítása, előítélet-mentes pedagógia.
A modul témái, tartalma	A halmazottan hátrányos helyzetben élő gyermekek neveléséhez szükséges módszertani kultúra fejlesztése, gazdagítása. Kulturális különbözőség, kulturális különlegesség. A személyiség- és a tevékenységközpontú pedagógia az óvodai életben.

<p>A pedagógus-kompetenciák fejlesztésének fókuszai</p>	<p>Objektivitásra törekvés; pozitív, támogató magatartás tanúsítása, a gyermeki személyiség tiszteletben tartása. Differenciálás és individualizálás elvének a prioritása.</p> <p>A gyermekek családi, szociokulturális háttérének figyelembe vétele az értékelés során.</p> <p>A pedagógiai munka értékelése, ellenőrző szerepe a gyermeki teljesítmény és fejlődés kontextusában. Előítélet-tudatos tiszteltet, a kulturális alázat megtapasztalása. Konstruktív óvodapedagógusi attitűd formálása. Tudatos pedagógiai nézet és lehetséges pedagógusszerepek közti kapcsolat vállalása.</p>
<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Óvodai Nevelés Országos Alapprogramhoz: az óvodai nevelés feladatai; Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés; Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.</p> <p>Tantárgyakhoz: Játékpédagógia és módszertan, Testnevelés és módszertan, Környezeti nevelés és módszertan, Drámapedagógia és módszertan</p> <p>Modulhoz: Óvodanevelés-kompetencia</p>
<p>Támogatórendszer</p>	<p>Allport G. W. 1999: <i>Az előítélet</i>. Budapest: Osiris Kiadó.</p> <p>Bácskai Júlia – Fischer Eszter – Mohás Livia – Vekerdy Tamás 2011: <i>Elszakadás a szülői háztól</i>. Budapest: Saxum Kiadó.</p> <p>Christina Meagher 2012: 4 Babies, 4 Countries, 1 Year [https://www.youtube.com/watch?v=O3NXXai400Y – 2017.08.22.]</p> <p>Elternchance honlapja http://familienbildung-ist-zukunft.de/</p> <p>Fonay Tiborné – Kissné Takács Erika – Rákóczi Zoltánné 2006: <i>A gyermek megismerésének első lépései</i>. Debrecen: Pedellus Tankönyvkiadó.</p> <p>Kovácsné Bakosi Éva 2008: <i>A játsszóképeség mint a kisgyermekkel foglalkozók kulcskompetenciája</i>. Debrecen: DE Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar.</p> <p>Lovas Mihályné – Tarr Ágnes 2011: <i>Varázstükör: drámapedagógiai játékgyűjtemény óvodásoknak kommunikációs neveléshez</i>. Budapest: Nemzeti Geográfiai Kft.</p> <p>Lukács Józsefné – Ferencz Éva 2011: <i>„Őszől őszig” – a teljes sorozat</i>. Budapest: Flaccus Kiadó.</p> <p>Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes 1997: <i>Gyermeklélektan</i>. Budapest: Gondolat-Medicina.</p> <p>Pappné Gazdag Judit 2008: <i>A babzsák Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok óvodások és kisiskolások számára</i>. Budapest: Flaccus Kiadó.</p> <p>Pálfi Sándor 2013: <i>A magyar óvodai projektpedagógia gyakorlati jegyei</i>. Debrecen: Debreceni Egyetem Kiadó.</p> <p>Pukánszky Béla – Németh András 1994: <i>Neveléstörténet</i>. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.</p> <p>Ranschburg Jenő 2014: <i>A világ megismerése óvodáskorban</i>. Bu-</p>

	<p>dapest: Saxum Kiadó. Rudolf Steiner 2005: <i>A szabadság filozófiája</i>. Budapest: Genius Kiadó. Rudolf Steiner 2005: <i>A gyermek egészséges fejlődése</i>. Magyar Antropozófia Társaság. Székely György (szerk.) 2003: <i>Szabadságra nevelés</i>. Budapest: „Török Sándor” Waldorf-pedagógiai Alapítvány.</p>
--	---

Módszertani ajánlás

A tananyag tartalma több pedagógiai és pszichológiai ismeret meglétét igényli, ezért az interdiszciplináris jellege meghatározó.

A modul feldolgozásához használt filmrészletek a Los Angeles-i USC, Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archivumának anyagát képezik. A tananyag az említett alapítvány támogatásával készült. A filmek megtekintését követően elmélyülhetünk a résztvevő hallgatókkal, pedagógusokkal a vallási, etnikai és bármilyen más jellegű különbségekkel kapcsolatos sztereotípiákról.

A szakmai együttlétet nem mentes a gamifikációtól a változatos tevékenységformáktól.

Az alábbiakban a modulhoz szükséges, konkrét módszertani ajánlás vázlata olvasható.

Az *Információs puzzle* elnevezésű játékos tevékenység bármilyen témájú csoportalkításhoz alkalmazható. Maga a játék a *Ki vagyok én?* szórakoztató, logikai játék mintájára épül. A négy reformpedagógusról neveléstörténeti szemináriumokon már tanultak (*Célestin Freinet, Maria Montessori, Peter Petersen, Rudolf Steiner*), ismerik a munkásságukat, pedagógiájukat. Az oktató szerepkártyákra ír a négy híres emberről információkat. Ezeket kell beazonosítaniuk a résztvevőknek. A terv 20 fős létszámmal rendelkező csoportra íródott. Ezért 4x5 állítás szerepel a kártyákon, melyeket összekeverünk és így kínáljuk választásra. Mindenki csak egy darab információt húzhat. Itt azért is így alakítjuk ki a kisebb csoportokat, mert az információk elolvasása, értelmezése után kiderül, hogy mindenkinél csak részinformáció van. Ahhoz, hogy sikeresen alkossanak csoportokat, kommunikálni, kooperálni kell egymással. Nem mondjuk meg a résztvevőknek az ismert reformerek neveit. Nekik kell rájönni az információpuzzle-ből, hogy miként kell csoportokba rendeződniük. Ez alapján kialakul a négy csoport.

Miután csoportba rendeződnek a résztvevők, egy-egy borítékot húznak, amelyekben négy kérdés található. A kérdések a látottak feldolgozását segítik. A filmrészleteket „*hívóképnek*” szánom, mivel úgy vélem, hogy újra kell gondolni a kulturális különbségek és a tolerancia értelmezését.

A *Privilegium játék* alkalmazásakor fontos a kiváltott érzelmeket „kibeszélni”, illetve azokra a gyermekekre/szülőkre vonatkoztatni, akikkel foglalkoznak a pedagógusok. Cél a nézőpontváltás, az empátia.

A *Négy gyermek, négy ország, egy év* c. film kapcsán beszélhetünk arról, hogy milyen az előítélet-tudatos tisztelet; mikor tud jól segíteni, együttműködni a pedagógus. A film segít a pedagógusoknak, hallgatóknak a saját neveltetésükből származó, jónak ítélt normákat, elvárásokat tudatosítani. Megfelelő önreflexióval pedig erősíthetjük bennük, hogy a különböző élethelyzetek és események, az eltérő normák nem jobbak vagy rosszabbak, egyszerűen mások.

Tér-terem elrendezése

A terem könnyen átrendezhető legyen az egyéni és csoportos munkákhoz. Asztalok a terem sarkaiban álljanak rendelkezésre, a székeket az egész csoportos megbeszéléseken körben helyezzük el.

Eszközök

A/4-es lapok, filctollak, szerepkártyák, csomagolópapír, borítékok, toll.

javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

A látottakat, valamint az együttlét tapasztalatait, érzéseit feltétlenül indokolt megbeszélni a résztvevőkkel. A szakmai attitűd vonatkozásában megfogalmazódhatnak nézetek, amelyeket elemezve a pedagógusattitűddel kapcsolatosan az önismeret, önreflexió szolgáltatába állíthatunk. Lényeges, hogy a pedagógus-szakember a kulturális különbözőségeket a sokszínűség dimenziójában élje és értelmezze.

A modul mellékletei*Hallgatói mellékletek*

D1 Információs kártyák

D2 Kérdések

D3 Szerepek leírása kártyákon

D4 A/4-es papírlapon szempontok kéthasábos formába

Oktatói mellékletek

T1 Kérdések

T2 Privilegium játékhoz instrukciók

T3 videó [<https://www.youtube.com/watch?v=O3NXXai400Y>]

MODULVÁZLAT

	Tevékenység, idő	A tevékenység célja, fejlesztendő kompetenciák	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Tanár
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a.	<p>Információs puzzle</p> <p>Négy reformpedagógus életével, munkásságával kapcsolatos információk szerepelnek annyi információs kártyán, ahány főből áll a csoport. A résztvevők mindegyike egyet választ.</p> <p>A csoportba rendeződés úgy történik, hogy minden jelenlévő kihúz egy kártyát és megkeresi azokat, akikhez a saját információjával csatlakozhat.</p> <p align="right"><i>8 perc</i></p>	<p>Együttműködés egész csoportban.</p> <p>Kooperáció.</p> <p>Tanultak felidézése.</p> <p>Emlékezet fejlesztése.</p> <p>Módszertani kultúra gazdagítása.</p> <p>Interdependencia a pozitív egymásrautaltság megtapasztalása.</p>	<p>Egyéni és csoportos</p>	D1 (Információs kártyák)	
II. A tartalom feldolgozása					
II/a.	<p>Kérdések a látottak feldolgozásához</p>			D2 (Kérdések)	
II/b.	<p>Az filmrészletek bejátszása, megtekintése</p> <p><u>Első klip</u></p> <p>A visszaemlékező a gyermekkorára utal, amikor még négyéves volt és a sárga csillaghoz fűződő élményeit meséli el. Olyan élet-részletet láthatunk, melyben a megbélyegzés</p>	<p>Pályaszocializáció segítése.</p>	<p>Az interjúk részleteinek megtekintése, beszélgetés.</p>	D2 (Kérdések) Csomagolópapír, filctollak	IKT-eszközök (projektor, kivetítő, DVD, laptop)

	Tevékenység, idő	A tevékenység célja, fejlesztendő kompetenciák	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Tanár
	<p>korai élményét tárja elénk a megnyilatkozó. Továbbá azt is megérthetjük e rövid részletből, hogy a játszadozó gyermek frusztrált élethelyzetben regredál.</p> <p><u>Második klip</u> Tartalmazza a gyermeki élménymaradványok intenzitását, valamint az érzelmi szinkretizmus megjelenését, annak jelentőségét a gyermeki gondolkodásra. A történet felidézésével képet kapunk arról, hogy a megbélyegzés negatív élménye, annak intenzitása hogyan hatott elbeszélőnk későbbi életére.</p> <p style="text-align: right;"><i>3 perc</i></p>	<p>Szakmai együttműködés.</p>			
	<p>II/c. A dokumentumfilm részleteinek hatáselemzése</p> <p style="text-align: right;"><i>20 perc</i></p>	<p>Együttműködés kiscsoportban. A film motívumainak felidézése segíti a megértést, érzelmi bevonódást. Írásbeli szövegalkotás. Szakmai nyelvhasználat fejlesztése. Személyes vélemények és érzések azonosítása, közös gondolkodás.</p>	<p>Frontális munka – irányított beszélgetés.</p>		

	Tevékenység, idő	A tevékenység célja, fejlesztendő kompetenciák	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Tanár
III. Új tartalom feldolgozása					
III/a	<p><u>Harmadik és negyedik klip</u> Ebben a részletben arról hallhatunk, hogy az emlékező életében miben és milyen élethelyzetekben nyilvánult meg az antiszemitizmus.</p> <p style="text-align: right;"><i>2 perc</i></p>	<p>Inkluzív és multikulturális szemlélet fejlesztése. Kulturális önazonosság megőrzése, ápolásának elősegítése és a gyermekközösségbe történő beilleszkedés támogatására törekvés.</p>	<p>Frontális munka – irányított beszélgetés. Az interjúk részleteinek megtekintése, beszélgetés.</p>		<p>T1 Kérdés és gondolatébresztő instrukciós kártya</p>
III/b	<p>Privilegium játék A gyakorlat célja: előnyök-hátrányok megtapasztalása a társadalmi szerepek mentén. INSTRUKCIÓ: 1. A résztvevők húzzanak egy-egy szerepkártyát! 2. Álljanak fel egy sorba úgy, hogy előttük (több lépésnyi) szabad tér legyen! 3. Mindenki egy lépést tegyen előre, ha olyan információt hall, ami igaz az általa képviselt „szereplőre” jellemzően helytálló! Megbeszélés: 1. Elsőként a csoportvezető az</p>	<p>Kulturális érzékenység. Problémaérzékenység. Személyes vélemények és érzések azonosítása, közös gondolkodás Nyitottság</p>	<p>Egyéni és frontális munka</p>	<p>D3 Szerepek leírása kártyákon.</p>	<p>T2 Instrukciók</p>

	Tevékenység, idő	A tevékenység célja, fejlesztendő kompetenciák	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Tanár
III/c	<p>utolsó helyen állót kérdezi meg, hogy érzi magát? 2. Milyen volt a feladat? 3. Mit indított el? 4. Milyen általánosan megfogalmazott tanulságai vannak? 40 perc</p>	<p>Önismeret Vitakészség</p>	<p>Egyéni munka Frontális munka – brainstorming, vélemények összegzése</p>	<p>D4 A/4-es papírlap</p>	<p>T2 IKT-eszközök (projektor, kivetítő, laptop, internet-hozzáférés)</p>
	<p>Négy gyermek, négy ország, egy év c. film megtekintése. A látottak alapján feladat; az elfogadható és elfogadhatatlan helyzetek lejegyzése. 5 perc</p>	<p>Többféle kulturális minta elfogadása Másság elfogadása Véleményalkotás Kritikai gondolkodás fejlesztése</p> <p>Önreflexió</p>			
IV. Összegzés, ellenőrzés, értékelés					
	<p>A csoport megbeszéli a látottakat, valamint az együttlét tapasztalatait, érzéseit.</p>	<p>Problémaérzékenység Összefüggések meglátása Szakmai együttműködés és kommunikáció Szakmai szerepvállalás Önelemzési technikák</p>	<p>Frontális munka – beszélgető kör</p>		

Modul mellékletei

Hallgatói melléklet

D1 Információs kártyák

CÉLESTIN FREINET ÉS PEDAGÓGIÁJA

Az első világháborúból visszatérve, népiskolai tanítóként nem tudtam, és nem is akartam megelégedni azzal a békés rutinmunkával, amely különösebb megerőltetés és gond nélkül elvezetett volna a nyugdíjhoz. Így hát az iskola kapuit kitártam az életre. Ahelyett, hogy az olvasótábla előtt szunyókáltunk volna a délutáni tanulás idején, a falut környező mezőre mentünk.

Gyermekkorom kedves élménye a természetben történő barangolás. Megfigyeltem a növényeket, rovarokat, patak partján játszottam, nyáját őriztem. A falusi életmód nagy hatással volt ám. Meghatározta világról vallott nézetemet, gondolkodásom alakulására. Olyan iskola létrehozására törekedtem, amely lépést tart a mezőgazdaságban és iparban bekövetkezett változásokkal, és hasznosítani is tudja annak eredményeit.

Úgy vélem, a gyermek nyitottá válik a tapasztalatok iránt. Az intelligencia foka a gyorsaság és biztonság azon szintje alapján mérhető, amely által az individuum a kísérletező tapogatózásból tanul. Saját tankönyveket szerkesztettem, átrendeztem az osztálytermekeket, műhelyeket hoztam létre.

1922-ben megismerkedtem Peter Petersennel, akivel életem végéig kapcsolatban maradtam. 1925-ben egy Szovjetunióba tett utazás révén, egy hajmeresztő kísérletező és megvalósító erjedés középpontjába kerültem. Nagy hatással volt rám egy belga orvos és nevelő az írás-olvasás tanítása során alkalmazott globalizációs módszerével. Szakítottam a tanítás hagyományos formáival, a hagyományos tankönyvekkel.

Minden várakozásomat fölülmúlta az élmény, amikor kis nyomdagépet vittem be az iskolába. Ezt a gyerekek kitörő örömmel és tartós lelkesedéssel fogadták, és a kezelést minden különösebb fáradtság nélkül hamar elsajátították. Megalapítottuk az iskolai nyomdát, saját újságot jelentettünk meg.

MARIA MONTESSORI ÉS PEDAGÓGIÁJA

Legfőbb pedagógiai koncepcióm szerint úgy gondolom, hogy az ember csak saját tapasztalatai alapján szerezhethet igazi tudást. Úgy vélem, a tanulás különböző jártasságok, készségek kialakulása, mely célszerű tevékenységeken, cselekvéseken keresztül valósul meg. Pedagógiai elvem: *Segíts nekem, hogy magam tudjam csinálni!*

Úgy gondolom, hogy minden gyerek számára meg kell engedni a szabad felfedezés örömét, és a problémák önálló megoldását. Továbbá minden gyermek életében vannak fogékony periódusok és úgy vélem, az intenzív érdeklődés hatására a gyermek a tudást különösebb erőfeszítés nélkül szívja magába, de csak akkor, ha a megfelelő cselekvést a megfelelő időben biztosítjuk számára.

Fontosnak tartom, hogy a gyermek számára olyan környezetet biztosítsunk, ami örömet nyújt, az életkorának megfelel és fejlesztő tevékenységekre motiválja őket. Épp ezért rendkívül fontosnak tartom biztosítani a fejlődéshez szükséges speciális eszközrendszert, hiszen az eszközökkel való manipuláció során a gyerekek a saját tapasztalataik alapján megismerik az anyagi világ tulajdonságait, fejlesztik különböző képességeiket.

Úgy gondolom, hogy a pedagógus nem főszereplője a tanórának. Legfontosabb feladata a megfigyelés. A megfigyelés alapján személyre szóló segítséget tud nyújtani. Mindig akkor és annyi segítséget kell adnia, amennyire a gyerekek az önálló tevékenységhez, tanuláshoz szüksége van.

Amszterdami lakásomban emlékmúzeum működik és pedagógiai módszeremet fiam fejlesztette tovább. Célestin Freinet a gyermek segítségét az én pedagógiai elveim alapján szervezte.

PETER PETERSEN ÉS PEDAGÓGIÁJA

Paraszi családból származom. Középiskolai tanulmányaimat követően történelmet, anglisztikát, filozófiát és teológiát hallgattam több német egyetemen. 1920-ban a hamburgi egyetem professzora lettem, majd három év múlva elkerültem innét. Olyan lehetőséget kaptam, mely meghatározta életemet, hiszen itt tudtam a pedagógiai reformelképzeléseimet a gyakorlatban is megvalósítani.

1927-ben Locarnóban, egy konferencián mutattam be első ízben az iskolával kapcsolatos koncepciómat. Elképzelésem nemzetközi, szakmai körökben nagy visszhangot váltott ki. A „Kis Jéna-terv” néven ismertetett pedagógiám később tovább tudtam fejleszteni, így született meg az én egységes pedagógiai koncepcióm.

Az iskolák hagyományos értékeit elhagyva koncepcióm struktúrája az iskolai élet szervezeti és munkarendjét, a tanulócsoporthoz kialakítását, az időbeosztást, az iskolai tervek és tartalmak átszervezését jelentette. Nevelőintézményt hoztam létre, amelyben csoportszobák vannak, melyek a gyermeki élet természetes színtereként funkcionálnak.

Tízosztályos kísérleti iskolám négy alapsoporthoz osztozott: alsósok csoportjára, középső csoportra, felsősök, valamint ifjúsági csoportokra. Az egyes csoportokba tartozás, átlépés nem csupán a tanulmányi eredmények alapján, hanem a tanulók általános érettsége, nevelődési szintje szerint történt.

Azt vallom, hogy a játék egy olyan művelődési alapforma, amelyben a különböző ismeretköröket játékos módon fel lehet dolgozni. Gondolok a mozgásos játékokra a számtan-nyelvtan-ének-vers tanulására és gyakorlására, színjátékokra, vagy a ritmikus gimnasztikai játékokra. A Waldorf-iskola epochális oktatásával egyetértek. Úgy vélem, hogy hatékony és eredményes munkához hosszabb ideig tartó oktatási periódusra van szükség.

RUDOLF STEINER ÉS PEDAGÓGIÁJA

1891-ben filozófiából doktoráltam. A Goethe-Schiller Archívum munkatársaként fel dolgoztam és kiadtam Goethe természettudományos műveit. Nagy hatással volt rám a teozófia. Kidolgoztam saját szellemtudományomat, az antropozófiát, a „szabadság filozófiáját”.

Életművem részét képezi a biodinamikus mezőgazdasági technológia általa kidolgozott rendszer, a természetgyógyászat és az azzal összefüggő új szemléletű gyógyszergyártás, a szociális kérdések kezelésének technikája, a gyógypedagógia és a pedagógia. 1907-ben fogalmaztam meg először a gyermekek szellemtudományi szempontból történő nevelésével kapcsolatos elképzeléseimet.

Pedagógiai elképzeléseim gyakorlati megvalósítását Emil Molt barátom támogatta. Azt

<p>gondolom, hogy a társadalomban nem szabad akadályozni az új individuális emberi adottságok fejlődését. Úgy vélem, hogy az állami és gazdasági életnek fogadnia kell az önálló szellemi élet által nevelt embereket, nem pedig saját igényei alapján írja elő oktatásmenetüket.</p>
<p>A nevelőnek a gyermeki természet törvényszerűségeit figyelembe kell vennie! Mert az egész élet olyan, mint a növény, amely nemcsak azt foglalja magában, amit a szemnek tár oda, hanem rejtett mélységeiben még egy jövő állapotot is hordoz. Aki előtt növény van, mely először levelet hord, nagyon jól tudja, hogy egy idő után a levelet hordó száron virágok és termés lesz. És a növény rejtekén már most megvannak a csírák ehhez a virágzáshoz és terméshez. Azonban hogyan mondhatná meg bárki is, milyenek lesznek ezek a szervek, aki csak azt akarná kutatni a növényben, amit az jelenleg tár szeme elé. Az képes csak rá, aki a növény lényegével megismerkedett.</p>
<p>Pedagógiám sajátos vonásai között említhetők; a 12 évfolyamos egységes iskola, szülők-tanárok-tanulók együttműködésén alapuló kapcsolatrendszer, az epochális oktatás, a nyilvános osztálybemutatók, az euritmia, a táncos mozdulatművészet.</p>

D2 Kérdések

1. Hogyan jelenik meg az érzelmi szinkretizmus az emlékek élményanyagában?
2. A rendkívüli életesemények felidézése kapcsán hogyan tárul elénk egy-egy valóság-élmény?
3. A gyermek emocionális színeképének jellegzetes mozzanatairól is hallunk az interjúban, melyek ezek?
4. Hogyan beszél az interjúalany a gyermekkor legkínosabb érzéséről?

D3 Privilegium játék szerepleírása

<p>nő, 28 éves, török, 2 gyermeke van, elvált, volt férje magyar, egy ismerősénél húzza meg magát, tanár, muszlim fejkendőt hord</p>	<p>nő, 40 éves, örmény gyökerekkel, Magyarországon született, magyar állampolgár, két gyermeke van, házas, egyetemi professzor, saját lakása van</p>
<p>nő, 35 éves, erdélyi gyökerekkel, magyar állampolgár, Marosvásárhelyen született, óvónő, házas, 2 gyermeke van, egyikük súlyosan fogyatékos gyermek</p>	<p>nő, 35 éves, Eritreából, illegálisan tartózkodik az országban, diplomás orvos, engedély nélkül dolgozik egy magánápolási klinikán, nincs gyermeke, egyedülálló, kapcsolatot tart az eritreaiak közösségével</p>
<p>férfi, 40 éves, kongói, állandó tartózkodási engedéllyel, munkaengedéllyel, álláskereső, jelenleg közmunkás, mérnök, házas, 2 gyermeke van</p>	<p>nő, 58 éves, magyar, értelmileg akadályozott, otthon él, védett munkahelyen dolgozik, a szülei meghaltak, 2 millió forint öröksége van</p>

férfi, 50 éves, magyar, házas, 1 gyermeke van, katolikus, vezérigazgató egy nemzetközi vállalatnál	férfi, 21 éves, magyar, ukrán gyökerekkel, ukrán állampolgár, az ELTE-n tanul, politikai aktivista
férfi, 38 éves, lengyel állampolgár, transzszexuális, műszaki üzemeltetési csoportvezető egy nemzetközi vállalatnál, katolikus családi háttérrel	férfi, 35 éves, magyar, kerekesszéssel közlekedik, tanult, ingatlanközvetítőként dolgozik, nem házas, a szülei jó módúak
nő, 28 éves, fekete bőrű, magyar, színész, egyedülálló, nincs gyermeke	nő, 45 éves, magyar, 3 gyermeke van, bíró, az apja is bíró volt
nő, 19 éves, magyar, saját otthonában lakik, terhes, 16 évesen elhagyta a családját, szülei gazdagok	férfi, 34 éves, magyar, 2 gyermeke van, elvált, hétvégi apa, tanult, munkanélküli, szülei alacsony iskolai végzettségűek
nő, 35 éves, magyar, leszbikus, terapeuta, partnere van, 1 nevelt gyermeke van, HIT Gyülekezete tagja	nő, 30 éves, magyar, házas, 4 gyermeke van, szívbeteg, férje munkanélküli, közmunkás egy konyhában, nincs iskolai végzettsége
férfi, 62 éves, magyar, 15 éve munkanélküli, elvált, 1 gyermeke és 2 unokája van, református, amatőr előadóművész	férfi, 25 éves, iráni, menedékjogot kért, homoszexuális, Iránban bíróság elé állították politikai aktivistaként, informatikát tanult, albérletben lakik
nő, 27 éves, magyar, 2 gyermeke van, egyedülálló, depressziós, tanuló, diákhitelt, gyest és a szüleitől kap pénzt	férfi, 52 éves, magyar, 3 gyermeke van, házas, építési művezető, önkéntes ifjúsági labdarúgócsapat vezetője
nő, 19 éves, magyar, cigány gyökerekkel, 16 évesen elhagyta a családját, egy gyermeke van, anyaotthonban lakik, terhes	férfi, 45 éves, roma, házas, két gyermeke van, családjával saját házában lakik, egy kistelepülés polgármestere

nő, 38 éves, finn állampolgár, műszaki üzemeltetési csoportvezető egy nemzetközi vállalatnál, katolikus családi háttérrel	férfi, 45 éves, házas, két gyermeke van, családjával saját házában lakik, egy kis-település polgármestere
---	---

D4 A/4-es papírlapon szempontok kéthasábos formába

Elfogadható	Elfogadhatatlan
--------------------	------------------------

Oktatói melléklet

T1 Kérdés és gondolatébresztő

Mennyiben változtat a helyzeten az, ha közvetlen kapcsolathoz kerülünk olyan személyekkel, akiket lenézünk?

Beszélgünk az előítélet megnyilvánulási formáiról, kialakulásának okairól.

T2 Privilegium játékhoz instrukciók

1. Soha életemben nem félttem a környezetem reakcióitól, amikor a szexuális identitásomról beszéltem.
2. Ha elképezelem, hogy holnapról van két szabad hetem, tudnék repülőjegyet foglalni és a Karib-tengerhez repülni.
3. Ha például egy új munkahelyen képezelem el magam, nem kérdezik meg az emberek, hogy honnan származik a nevem.
4. Ha egy barátom/barátnőm pár napra meghív Pécsre, és én pont ráérek, fel tudok ülni a vonatra, és odautazom.
5. Életemben már örököltem vagy fogok örökölni pénzt vagy tulajdont.
6. Családom mindig támogatott és megerősített saját életem kialakításában.
7. Még soha nem történt meg velem, hogy a külsőm miatt nem engedtek be egy bárba/diszkóba /bowling clubba.
8. Sem én, sem szüleim nem voltak soha politikai üldözöttek.
9. Nagyon ritkán vagy soha nem félek attól, hogy mindent elveszíthetek.
10. Még soha nem sértegettek az utcán bőrszínem, nemem, vallásom, korom, fogyatékoságom vagy szexuális identitásom miatt.
11. Ha már nem tudom, hogyan tovább, akkor vannak emberek, akikre hagyatkozhatom, akik tanácsal és tettekkel mellettem állnak.
12. Gond nélkül mozgok és igazodom el a hivatalokban.
13. Van privát nyugdíj-megtakarításom, vagy azonnal lehetne, ha akarnám.
14. Kaphatnék a bankban 1,5 millió forint feletti hitelt.
15. Ha vasúttal utazom a környéken, biztonságban érzem magam.
16. Éjszaka nyugodtan kimehetek, és biztonságban érzem magam.
17. Ha jelentkezem egy állásra, biztos lehetek benne, hogy csak a szakmai minőségcsíkjaimat fogják értékelni.

18. A lakásra, amelynek bérlésére rajtam kívül 4 másik ember jelentkezett, jók az esélyeim.
19. Nem ijeszt meg, ha hatóságtól kapok levelet.
20. A hivatalos leveleimet képes vagyok egyedül elolvasni és megérteni.
21. A hivatalos leveleimre képes vagyok egyedül válaszolni.
22. Részt vehetek a helyi közösség szavazásain.
23. A helyi közösségi és az országos szavazásokon is részt vehetek.
24. A szokásos médiában megtalálom magam, és nem sztereotípiaként vagyok ábrázolva.
25. Sem nekem, sem szüleimnek soha nem volt megtiltva, hogy anyanyelvünkön beszéljünk.
26. Sem engem, sem szüleimet nem ért állami fenyegetés a világnézetünkkel kapcsolatban.
27. Korlátlan hozzáférésem van a Magyarországon belüli közlekedési eszközökhöz.
28. Ha a munkámról kérdeznak, szívesen mesélek róla.

IRODALOM

- Brander, Patricia – Keen, Ellie – Lemineur, Marie-Laure 2004: *Kompassz. Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez*. Budapest: Mobilitás.
- Pukánszky Béla – Németh András 1994: *Neveléstörténet*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Ranschburg Jenő 2014: *A világ megismerése óvodáskorban*. Budapest: Saxum Kiadó.
- Rudolf Steiner 2005: *A szabadság filozófiája*. Budapest: Genius Kiadó.
- Rudolf Steiner 2005: *A gyermek egészséges fejlődése*. Magyar Antropozófia Társaság.
- Székely György (szerk.) 2003: *Szabadságra nevelés*. Budapest: „Török Sándor” Waldorf-pedagógiai Alapítvány.

Cultural differences in the dimension of diversity

The subject of my writing is the presentation of a module for teaching teachers and teachers. The immediate goal of the curriculum is to strike a multitude of diverse cultures and to support the development of disadvantaged children, and to promote intercultural-ity, stereotypes, and pedagogical prejudice. The cornerstone of pedagogy is the treatment of cultural differences. Each child arrives from a family to a particular educational institution and takes cultural templates, prejudices, customs. This diversity is a challenge for teachers; In many cases they do not have enough information, can not make decisions, are unable to handle their prejudices and stereotypes.